

Ministerijulistus ilmastonmuutoksiin sopeutumisesta

Pohjoismaiden ympäristöministerit pitivät yhteisen kokouksen Longyearbyenissa Huippuvuorilla. Ministerit saivat tietoa arktisten alueiden haavoittuvuutta ja ilmastonmuutosten mahdollisia vaikutuksia Arktikseen koskevasta kartoitustyöstä sekä selvityksistä, jotka tarkastelevat ilmastonmuutosten merkitystä ympäristönhoidolle Pohjoismaissa.

Ympäristöministerit ovat erittäin huolestuneita globaalista ilmastonmuutoksesta ja korostavat, että Pohjoismaat haluavat pyrkiä aktiivisempaan ilmastopolitiikkaan sekä kansallisesti että kansainvälisesti mahdollistaakseen globaalien kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen ilmastopöytäkirjan pitkän aikavälin tavoitteiden mukaisesti. Kaikki Pohjoismaat tulevat täyttämään Kiiton velvoitteensa. Kansainvälisesti maat pyrkivät aktiivisesti saamaan aikaan vuoden 2012 jälkeen voimaan tulevat uudet päästövelvoitteet ja ilmastopöytäkirjaan sisältyvän järjestelmän, joka käsittää kaikki suuret päästömaat ja jolla pystytään vähentämään huomattavasti globaaleja kasvihuonekaasupäästöjä.

Vaikka päästöjä vähennettäisiin huomattavasti, ilmastonmuutokset ovat väistämättömiä, koska kasvihuonekaasujen määrä ilmakehässä on entisestään lisääntynyt. Jo nyt on havaittavissa muutoksia ilmakehässä ja rajut vaikutukset arktiseen ympäristöön ovat erityisen selkeitä. Tutkimusten mukaan ilmasto tulee muuttumaan vielä enemmän seuraavan 100 vuoden kuluessa, vaikka kasvihuonekaasupäästöjä vähennettäisiinkin. Ilmastonmuutokset voivat olla erilaisia eri Pohjoismaissa ja alueellisia eroja saattaa esiintyä jopa maiden sisällä. Yhteisenä nimittäjänä ovat äärimmäiset sääolosuhteet kuten voimakkaat tuulet, runsaat sateet, kohonneet keskilämpötilat ja merenpinnan muutokset. Joillakin alueilla muutokset voivat johtaa kuivuuteen. Ilmastonmuutokset vaikuttavat luontoon ja ekosysteemeihin, ihmisten elämän perusedellytyksiin, rakennuksiin ja yhteiskuntien infrastruktuureihin.

Ympäristöministerit korostavat, että maiden on nyt kiireellisesti aloitettava sopeutuminen muutosten vaikutuksiin haittojen minimoimiseksi. Tämä tarkoittaa, että maiden on käynnistettävä tutkimuksia lisätiedon saamiseksi mahdollisista ilmastonmuutoksista ja niiden vaikutuksista luontoon ja yhteiskuntaan. Edelleen maiden on kartoitettava haavoittuvuutta ilmastonmuutoksien vaikutuksille ja laadittava ja toteutettava sopeutumisstrategioita. Tässä yhteydessä viitataan myös siihen, että maat ovat YK:n ilmastopöytäkirjan nojalla velvoitettuja laatimaan strategioita ja käynnistämään toimia ilmastonmuutoksiin sopeutumisiksi. Viitataan myös YK:n yleissopimukseen biologisesta monimuotoisuudesta. Siinä maita kehoitetaan sisällyttämään biodiversiteetin näkökulma ilmastonmuutoksia koskeviin strategioihin.

Ympäristöministerit ovat asettaneet Pohjoismaisen ympäristöyhteistyön toimintaohjelmassa 2005–2008 erityisiksi tavoitteiksi tietopohjan parantamisen ilmastonmuutosten vaikutuksista

meriympäristöön ja ilmastomuutosten merkityksestä Pohjolan luonto- ja kulttuuriympäristöön.

Ympäristöministerit pyrkivät itse aktiivisesti hankkimaan lisää tietoa ilmastomuutosten odotettavissa olevista vaikutuksista, selvittämään haavoittuvuutta ja ryhtymään toimenpiteisiin omilla vastuualueillaan. Sopeutumisstrategioiden laatimisesta tähän mennessä Pohjoismaissa saadut kokemukset osoittavat, että erilaisten toimien suunnittelun ja toteuttamisen kannalta on olennaisen tärkeää tuntee oman sektorinsa haavoittuvuus ilmastomuutosten vaikutuksille. Pohjoismaat tekevät yhteistyötä silloin, kun se on tarkoituksenmukaista. Viittaamme tässä yhteydessä selvitykseen ”Nordisk Naturförvaltning i et ændret Klima”, jonka Pohjoismaiden ministerineuvosto teetätti vuosina 2004–2005. Ympäristöministerit seuraavat selvityksen suosituksia kansallisessa hallinnossaan. NoNaKlim-projektin seurantana arvioidaan muun muassa pohjoismaisen yhteistyön jatkamista tarvittavien indikaattoreiden kehittämiseksi ja kokemusten vaihtamiseksi esimerkiksi lajien leviämisestä.

Ympäristöministerit toteavat, että ilmastomuutosten vaikutukset koskevat monia yhteiskunnan aloja ja useiden sektoreiden viranomaisia kaikilla tasoilla. Yksittäiset sektoriviranomaiset joutuvat ottamaan vastuun selvityksistä ja toimista omilla vastuualueillaan. Ympäristöministerit ovat yhdessä muiden ministereiden kanssa kansallisen vastuunjaon pohjalta tärkeässä asemassa ilmastomuutoksia koskevan tiedon hankinnassa ja välittämisessä, ilmastomuutoksiin sopeutumisessa sekä toimenpiteiden suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä omalla sektorillaan että sektorien ja maiden kesken.

Ympäristöministerit antavat tukensa ulkoministereille ilmastoa ja sopeutumisstrategioita koskevan työn priorisoimiseksi jatkettaessa työtä Arktisessa neuvostossa. Tähän sisältyy muun muassa vuonna 2004 valmistuneen Arctic Climate Impact Assessment -raportin ja Reykjavikin-kokouksessa vuonna 2004 annetun poliittisen julistuksen seuranta. Kolme Pohjoismaata, Norja, Tanska, Ruotsi, johtavat yhteensä kuuden vuoden ajan kukin vuorollaan Arktisen neuvoston työtä. Näin pitkä suunnittelu-aika asettaa ympäristöministereiden mielestä erityisiä haasteita Arktisessa neuvostossa tehtävän ilmastotyön ja sopeutumisstrategioita koskevan muun pohjoismaisen yhteistyön koordinoinnille. Ympäristöministerit korostavat, että luonnon sopeutuminen tuleviin ilmastomuutoksiin tulee valita pohjoismaisen yhteistyön erityiseksi painopistealueeksi. Pohjoismaiden ministerineuvosto tähdentää, että on tärkeää tehdä yhteistyötä muiden alueellisten järjestöjen (Arktinen neuvosto, Barentsin neuvosto, Itämeren neuvosto) kanssa ilmastomuutoksiin sopeutumisessa.

Pohjoismaiden ympäristöministerit pitävät tarpeellisena lisätä ilmastomuutoksiin sopeutumisen priorisointia siten, että se täydentää tärkeää työtä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Työtä on tehtävä kansallisella tasolla ympäristösektorilla ja myös muilla sektoreilla. Pohjoismailla on maiden välisistä eroista huolimatta nähdäksemme monia samanlaisia haasteita ilmastomuutoksiin sopeutumisessa. Norja järjestää syksyllä 2006 puheenjohtajakautensa ohjelman seurantana Lokal Agenda 21 -konferenssin, jonka aiheena on muun muassa ilmastomuutokset ja niihin sopeutuminen. Ympäristöministerit haluavat vaihtaa tietoa ja kokemuksia sopeutumisstrategioita koskevasta kansallisista toimista. Lisäksi tehdään yhteisiä selvityksiä ja ryhdytään toimiin silloin, kun maiden välisestä yhteistyöstä on eniten etua. Nyt käynnistetään selvitys siitä, mitä seurauksia Pohjoismailla on maapallon lämpötilan kohoamisesta 2 asteella. Samalla arvioidaan haavoittuvuutta, ilmastomuutosten

vaikutuksia ja niihin sopeutumista. Ympäristöministerit haluavat muun muassa tämän työn pohjalta arvioida lisäselvitysten ja yhteisten toimenpiteiden tarvetta.